

§ 196a odst. 3 obchodního zákoníku

Převádí-li společnost s ručením omezeným majetek, jehož hodnota přesahuje jednu desetinu základního jmění společnosti v průběhu jednoho roku, na manžela společníka, který takto nabývá majetek do společného jmění se společníkem, vztahuje se ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. i na takový převod.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3782/2007, ze dne 24.6.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně E. s. r. o., zastoupené Mgr. R. B., advokátem, proti žalovanému Ing. V.V., , zastoupenému JUDr. Z. K., advokátem, o určení neplatnosti kupní smlouvy, vedené u Okresního soudu Praha - západ pod sp. zn. 4 C 135/2006, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 6. června 2007, č. j. 29 Co 170/2007-94, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 6. června 2007, č. j. 29 Co 170/2007-94 a rozsudek Okresního soudu Praha - západ ze dne 8. prosince 2006, č. j. 4 C 135/2006-50, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Praha - západ rozsudkem ze dne 8. prosince 2006, č. j. 4 C 135/2006-50, určil, že kupní smlouva ze dne 24. února 2006 uzavřená mezi žalobkyní jako prodávající a žalovaným jako kupujícím, jejímž předmětem byly označené nemovitosti, je neplatná (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

V odůvodnění rozsudku, odkazuje na výsledky provedení dokazování a shodná tvrzení účastníků, soud prvního stupně zejména uvedl, že mezi žalobkyní jako prodávající a žalovaným jako kupujícím byla uzavřena 24. února 2006 kupní smlouva (dále jen „kupní smlouva“), jejímž předmětem byla jednotka - garáž, , zapsaná na listu vlastnictví na pozemku - zastavěná plocha a nádvoří, dále spoluvlastnický podíl ke společným částem budovy a pozemků, a to 1/12 pozemku - zastavěná plocha a nádvoří o výměře 251 m², jedna ideální dvanáctina pozemku - orná půda o výměře 211 m², to vše zapsáno na listu vlastnictví 925 pro obec V., katastrální území V. u P. u Katastrálního úřadu pro S. kraj, katastrální pracoviště P.-z.. Kupní cena byla dohodnuta ve výši 470.000,- Kč. Základní kapitál žalobkyně ke dni uzavření kupní smlouvy představoval 100.000,- Kč. Kupní smlouvu za žalobkyni podepsala její jednatelka, která je matkou jediné společnice žalobkyně, a žalovaný je manželem jediné společnice žalobkyně. Podle kupní smlouvy byl účastníky podán návrh na vklad vlastnického práva žalovaného k označeným nemovitostem do katastru nemovitostí, posléze žalobkyně podala návrh na přerušování řízení o povolení vkladu a řízení bylo přerušeno. Dále pak soud prvního stupně odůvodnil, proč neprovedl důkaz smlouvou o zúžení společného jmění společnice žalobkyně a žalovaného, považuje prokazování této skutečnosti za nerozhodné.

Soud prvního stupně uzavřel, že žalobkyně má naléhavý právní zájem na určení neplatnosti kupní smlouvy podle ustanovení § 80 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), protože řízení o povolení vkladu vlastnického práva žalovaného k označeným nemovitostem je přerušeno, žalovaný tak není dosud zapsán jako vlastník nemovitostí a z toho důvodu žalobkyně nemůže žalovat na určení práva. Obligační účinky kupní smlouvy trvají a bez požadovaného určení je vlastnické právo žalobkyně ohroženo. Dovedil, že kupní smlouva je sice platnou smlouvou podle ustanovení § 588 a násl. občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), převod majetku žalobkyně však byl podřízen režimu

ustanovení § 196a odst. 3 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) v rozhodném znění, protože byl úplatně převáděn majetek převyšující 1/10 upsaného základního kapitálu žalobkyně, a žalovaný je „osobou blízkou žalobci“ ve smyslu § 116 obč. zák., neboť je manželem jediné společnice žalobkyně. Nebyla-li hodnota převáděného majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, je kupní smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem. Nad rámec tohoto závěru uvedl, že na projednávanou věc nedopadá ustanovení § 196a odst. 1 obč. zák. (v rozhodném znění), když toto ustanovení se týká pouze smluv o úvěru, o půjčce nebo bezplatného převodu majetku, a to mezi osobami v něm uvedenými.

Krajský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud považoval skutkové i právní závěry soudu prvního stupně za správné. Uvedl, že ustanovení § 196a odst. 3 obč. zák. (v rozhodném znění), jenž se podle § 135 odst. 2 obč. zák. uplatní i v poměrech společnosti s ručením omezeným, je ustanovením kogentním a bylo-li porušeno, jde o absolutní neplatnost právního úkonu. Žalobkyně převáděla nemovitosti nikoliv na společníka, ale na osobu společníkovi blízkou - manžela společnice, hodnota majetku nebyla stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, proto je kupní smlouva absolutně neplatná pro rozpor se zákonem.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje výkladu ustanovení § 196a odst. 3 obč. zák. a namítá, že otázku absolutní neplatnosti kupní smlouvy z důvodu chybějícího posudku znalce ke stanovení ceny převáděných nemovitostí odvolací soud vyřešil „ryze formalisticky“ bez zohlednění konkrétního skutkového stavu, obsáhle argumentuje ve prospěch tohoto názoru.

Dovolatel zdůrazňuje, že důvodem podání žaloby je skutečnost, že jediná společnice žalobkyně je manželkou žalovaného, přičemž jejich manželství je rozvráceno a jsou mezi nimi neshody. „Zajistila“, aby byla uzavřena kupní smlouva, dokonce za cenu vyšší než v místě obvyklou, od žalovaného byla přijata plná výše kupní ceny a poté je namítána neplatnost kupní smlouvy.

Dále dovolatel namítá, že ve smyslu ustanovení § 116 obč. zák. jej „nelze k žalobkyni“ považovat za osobu blízkou, i když formálně by jí měl být ke společnici žalobkyně, jež je jeho manželkou. Jejich vztahy jsou však antagonistické, jeho manželka činí fakticky vše, aby jej poškodila. Mezi sebou mají uzavřenou i smlouvu o zúžení společného jmění manželů. Má za to, že nelze za osoby blízké považovat osoby, z nichž jedna cíleně a promyšleně koná v rozporu se zájmy druhé právě proto, aby újmu pocítovala. Vyjadřuje názor, že pokud se podle ustanovení § 135 odst. 2 obč. zák. použije ustanovení § 196a obč. zák. obdobně, pak tato „obdobnost“ může být dána jen ve vztahu ke statutárnímu orgánu společnosti s ručením omezeným. S ohledem na to by osobou blízkou k dovolateli mohla být jednatelka žalobkyně Ing. H. B.. Tato otázka však nebyla soudem prvního stupně hodnocena. Jmenovaná je matkou jediné společnice žalobkyně a tedy jeho tchýní. Osobou blízkou ve smyslu ustanovení § 116 obč. zák. by mohla být jen tehdy, pokud by pocítovala újmu dovolatele jako újmu vlastní. To je však s ohledem na již uvedené zcela vyloučeno.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno v pořadí první rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., dospěje-li odvolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní

otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.). Přitom musí jít o takovou právní otázku, která má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti vůbec (pro jejich judikaturu).

Dovolání je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné a je i důvodné.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 24. června 2008, sp. zn. 29 Odo 1012/2006, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 2009, pod číslem 26, uzavřel, že ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. (v rozhodném znění, tj. ke 14. září 1998) se nevztahuje na osoby blízké akcionáři (pro společnost s ručením omezeným na osoby blízké společníku). K osobě blízké společníku společnosti s ručením omezeným patří i manžel společníka.

V rozsudku ze dne 28. května 2009, sp. zn. 29 Odo 1670/2006 (jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu) pak Nejvyšší soud dovodil, že závěr obsažený ve výše označeném rozhodnutí by byl na manžela společníka společnosti s ručením omezeným uplatnitelný jen tehdy, pokud by manžel společníka příslušným právním úkonem (úplatným převodem majetku) nenabýval majetek společnosti s ručením omezeným do společného jmění manželů (tedy tak, že se spoluvlastníkem majetku stane společník). To znamená, že převádí-li společnost s ručením omezeným majetek, jehož hodnota přesahuje jednu desetinu základního jmění společnosti v průběhu jednoho roku, na manžela společníka, který takto nabývá majetek do společného jmění se společníkem, vztahuje se ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. i na takový převod. Jiný závěr by vedl k popření smyslu a účelu omezení, jež společníku při nabytí majetku od společnosti s ručením omezeným klade ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák.

Z uvedeného vyplývá, že pro posouzení, zda převod majetku společnosti na manžela společníka podléhá režimu ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák., je v podmínkách projednávané věci rozhodné, jestli společnice a její manžel měli v době převodu majetku společnosti společné jmění a žalovaný nabyl majetek do společného jmění se společníci. Protože touto otázkou se odvolací soud - ani soud prvního stupně - nezabýval, je jeho právní posouzení neúplné a nesprávné. Následné vzájemné chování manželů, či následně uzavřená dohoda o zúžení společného jmění, nemá vliv na posouzení, zda kupní smlouva podléhá režimu ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák.

Kromě tohoto závěru je však v dané věci z pohledu citovaného ustanovení rozhodná i skutečnost, že jednatelkou žalobkyně, která jménem společnosti uzavřela se žalovaným kupní smlouvu, je matka jediné společnice žalobkyně, tedy tchyně žalovaného. Jednatelka žalobkyně by tak mohla být osobou blízkou žalovanému podle § 116 obč. zák. jako osoba v poměru rodinném nebo obdobném, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Přitom rozhodnou je opět doba uzavření kupní smlouvy. Posouzením vztahu žalovaného a jednatelky žalobkyně z pohledu ustanovení § 116 obč. zák. v návaznosti na ustanovení § 196a odst. 3 se odvolací soud rovněž nezabýval. I z tohoto důvodu je jeho právní posouzení neúplné a tím i nesprávné.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně, proto Nejvyšší soud zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení

Další články:

- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)